

Kuulonäkövammaisille ja kuurosokeille kuvailu

Riitta Lahtinen, Tuntosarvi 4/2005

Kuurosokealle henkilölle kuvailu on yleisen, fyysisen, henkilökohtaisen ja sosiaalisen tilan ja toiminnan kuvailua, jossa visuaalinen (näkö-), audiitiivinen (kuulo-) ja muita aisteja koskeva tieto siirretään kielellisesti (puhe, viittomakieli) tai muussa sovitussa muodossa (osoitus, kosketus, piirtäminen, liike tms.) vastaanottajalle.

Kuvailun avulla selkiytetään ympäristöä eli annetaan tietoa siitä, mitä kuulon ja näön puutteen vuoksi jää huomaamatta. Kuvailun avulla pystytään hahmottamaan asiayhteyksiä. Tilanteet pysyvät paremmin hallinnassa, kun näöllä vastaanotettu ympäristö tapahtumineen on hallinnassa. Kuvailu myös tukee ja vahvistaa puutteellisella näöllä tehtyjä näköhavaintoja.

Kuvailu antaa tietoa:

- yleisestä ympäristöstä
- fyysisestä ja henkilökohtaisesta tilasta
- sosiaalisesta tilasta ja toiminnasta
- yksittäisistä kohteista (kuvat, maalaukset, patsaat jne.)
- muuttuvista tilanteista ja yllättävistä toiminnoista
- poikkeavuuksista, vaaratekijöistä, tasoeroista.

Kuvailun eri menetelmillä kuurosokea voi parantaa ja lisätä ympäristöstä saatavan informaation laatua ja tätä kautta ympäristön hallintaa. Kun tilanteet vaihtelevat suuresti, kannattaa miettiä, millaista kuvailua haluaa vastaanottaa eri tilanteissa. Tulkin voi ohjeistaa käyttämään sellaisia menetelmiä, joita itse toivoo. On olemassa myös kevyitä menetelmiä, ja menetelmien vaihdokset myös tuovat tilanteisiin piristystä ja erilaista kokemista. Kuvailussa erityisesti tilannekohtaisuus korostuu (tilaan tuleminen, taulunäyttely, vaatteiden ostaminen jne.).

Kuvailu voi olla osana viittomakieltä (kielen rakenteisiin liittyy jo mm. paikantaminen): kaventuneella näkökentällä ei pysty seuraamaan ympäristössä tapahtuvia muutoksia, joten ne tulee viittoa sekä vapaassa tilassa että kädestä käteen. Induktion kuuntelijoille välittyy ainoastaan puhujan antama tieto, jolloin sosiaalisilla pikaviesteillä voi saada muuta tietoa ympäristöstä. Joskus kuvailu voi olla hiljaisella äänellä kuulolaitteeseen puhumista.

Kielellinen kuvailu voi olla henkilökohtaista kuvailua tai ryhmälle kuvailua.

Henkilökohtaisessa kuvailussa pystytään huomioimaan yksilölliset kuulon- ja näön tilanteet sekä kuvailun eri menetelmät. Ryhmälle kuvailu voi olla esimerkiksi yleinen kuvailu induktioon.

Omakehtainen ympäristöön tutustuminen antaa tietoa nopeasti, eikä rasita samalla tavalla kuin kielellisen tiedon vastaanottaminen.

Kuvailu voi olla spontaania, etukäteen valmisteltua tai tilanteen jälkeen kuvailtua ns. jälkitulkausta. Kuvailuun vaikuttavat mm. tilanteen luonne, kuvailuun varattu aika ja paikka, yksilölliset toiveet, menetelmien hallinta, liikkumisen mahdollisuus, asian kiinnostavuus ja fyysinen olotila.